

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžnz/1/2015
Identifikačné číslo spisu:	9015898902
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:9015898902.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa L. H., M. proti odporcovi Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, 812 72 Bratislava, v konaní o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom odporcu, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Návrhom na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy v zmysle § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) zo dňa 06.03.2015 doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 09.03.2015 sa navrhovateľ domáhal vydania rozsudku v tomto znení:

Odporca v dňoch 9. a 10. marca 2012 svojím konaním úmyselne, organizovane, vopred premyslene a po dôkladných vlastných prípravách zaútočil proti základným ľudským právam a občianskym slobodám žalobcu, priznaným a garantovaným predovšetkým Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd, Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Všeobecnou deklaráciou ľudských práv, naplňajúc zároveň skutkové podstaty trestných činov (podľa zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov): § 147 - 148 Zabitie (v štádiu pokusu?), § 148 Usmrtenie (v štádiu pokusu?), § 155 - 158 Ublíženie na zdraví, § 168 - 169 Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi, § 171 - 173 Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, § 182 Pozbavenie osobnej slobody, § 183 Obmedzovanie osobnej slobody, § 184 Obmedzovanie slobody pobytu, § 186 Výdieračský únos, § 188 Lúpež, § 189 Výdieranie, § 195 Porušovanie slobody združovania a zhromažďovania, § 284 - 285 Všeobecné ohrozenie, § 296 Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, § 297 Založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny, § 298 - 299 Nedovolená výroba a držanie jadrových

materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov, § 303 - 304 Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia, § 311 Vlastizrada, § 312 Úklady proti Slovenskej republike, § 313 - 314 Teror, § 315 - 316 Záškodníctvo, § 326 Zneužívanie právomoci verejného činiteľa, § 327 - 327a Marenie úlohy verejným činiteľom, § 337 Podnecovanie, § 339 Nadržovanie, § 340 Neoznámenie trestného činu, § 341 Neprekazenie trestného činu, § 359 Násilie proti skupine obyvateľov, § 360 Nebezpečné vyhrážanie, § 364 Výtržníctvo, § 375 Poškodzovanie cudzích práv, § 419 Terorizmus a niektoré formy účasti na terorizme, § 420 Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie, § 420a Nedobrovoľné zmiznutie, § 421 - 422 Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd a § 425 Neľudskosť.

Odporca je povinný do 10 kalendárnych dní žalobcovi vyplatiť peňažnú, resp. inú hmotnú náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú navrhovateľovi spôsobil vyššie uvedeným spôsobom, a ktorú následne vyšíslil, a nahradiť mu trovy konania.

Na odôvodnenie svojho návrhu uviedol, že dňa 9. marca 2012 sa zúčastnil legálneho, legitímneho a vopred verejne i masmédiami propagovaného verejného zhromaždenia „Protest Gorila“ v Bratislave. Počas celej doby priebehu tohto zhromaždenia a následného pouličného sprievodu nenastali zákonné dôvody na rozpustenie zhromaždenia. Ďalej podrobne popísal priebeh tohto zhromaždenia, ktoré sa začalo rečníckymi prejavmi na nám. Slobody a pokračovalo pouličným sprievodom naprieč mestom, pričom bol počas celej doby priebehu sprevádzaný a usmerňovaný vozidlami a príslušníkmi Policajného zboru a Mestskej polície. Keď sprievod dorazil na Hodžovo nám., 2 z 3 policajných vozidiel vedúcich sprievod prehradili účastníkom sprievodu cestu smerom na Štefánikovu ulicu a sprievod viedlo ďalej smerom k Bratislavskému hradu a budove Národnej rady Slovenskej republiky. Účastníci pouličného sprievodu sa občiansky zodpovedne a disciplinovane riadili pokynmi Policajného zboru a vedúce policajné vozidlo nasledovali. Keď sa pouličný sprievod priblížil k Bratislavskému hradu, účastníci sprievodu sa stretli s kordónom cca 20 policajtov a policajtiiek, ktorí stáli bok po boku krížom cez ulicu Palisády. Účastníkov sprievodu bolo cca 3000, následne postupne začali prichádzať policajné posily, až ich bolo odhadom cca 200 - 300 a boli ustrojení v protiúderných kompletoch. Pristavené tiež bolo tzv. „vodné delo“. Počas celej doby účastníci zhromaždenia príslušníkov Policajného zboru nijako fyzicky nenapádali, iba skandovali rôzne heslá, ako napr.: „Máme toho dost“, „Nechceme vám ublížiť“, „Pomáhať a chrániť“, „Dost' bolo goríl“, „Máme holé ruky“, „Pod'ťe s nami“, „Čo povieť deťom?“ a iné, spievali štátnu hymnu.

Krátko po 20:25 hod. sa niekoľkí účastníci zhromaždenia v predných radoch otočili k policajnému kordónu chrbtom, pričom zostávali v odstupe niekoľkých krokov a navzájom sa pochytili za ramená. Vzápätí niekoľkí policajti na nich od chrbta zaútočili, následkom čoho títo popadali na zem, jednalo sa o zhruba 10 - 15 osôb, ktoré útočiaci policajti začali biť obuškami hlava-nehlava a jeden z nich začal z bezprostrednej blízkosti na zhromaždených občanov striekať slzotvorný plyn, následkom čoho začali mať mnohí účastníci zhromaždenia problémy s dýchaním. V čase cca o 20.30 hod. policajti hodili medzi pokojne zhromažďujúcich sa občanov dymovnice, svetelné záblesky a hluk vytvárajúce výbušky a následne na týchto hrubo fyzicky zaútočili, hoci títo nijako neútočili, ani nekládli odpor.

Navrhovateľ sa snažil držať od útočiacich policajtov bokom a v rámci svojich možností vyhotovovať video- a fotodokumentáciu odporcom páchanej trestnej činnosti. Obrátil sa na neho kameraman zahraničnej televízie a žiadal ho o krátky rozhovor. Keď privolil a začal odpovedať na jeho otázku, traja policajti ho schmatli a odviedli k hradnému múru. Policajti od zadržaných vyžadovali osobné doklady, nasádzali im na ruky putá a nahnali ich do autobusu bez okien, následne boli vrátené navrhovateľa odvezení na Sasinkovu ulicu, neskôr boli odvezení na Štefánikovu ulicu a postupne odvádzaní na Lermontovovu. Po cca 6-7 hodinách držania v neľudských podmienkach začali navrhovateľa vypočúvať bez toho, aby mu oznámili, či je vypočúvaný ako obvinený, poškodený alebo svedok, pričom k obmedzeniu jeho osobnej slobody neexistoval žiaden dôvod a navrhovateľ má za to, že sa tak stalo protiprávne a šikanózne.

Na návrh navrhovateľa odporca reagoval podaním z 01.04.2015, v ktorom uviedol, že dňa 06.03.2015

mu bola doručená žiadosť navrhovateľa o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, preto súd navrhol prerušiť konanie v tejto veci do času, kým odporca nevybaví žiadosť žalobcu, a to vzhľadom na možný dopad na predmetné súdne konanie. Súd tomuto návrhu vyhovel a uznesením z 21.05.2015 rozhodol o prerušení konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ v spojení s § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku do vybavenia žiadosti navrhovateľa zo dňa 06.03.2015 o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody s tým, že odporca je povinný bezodkladne informovať súd o spôsobe jej vybavenia.

Následne podaním z 05.06.2015 odporca na základe uznesenia o prerušení konania oznámil súdu, že na žiadosť navrhovateľa zo dňa 06.03.2015 o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci Ministerstvo vnútra SR neprihliadlo, nakoľko navrhovateľ v stanovenej lehote neodstránil na základe výzvy KM-OPS1-P-54-I/2015 zo dňa 11.03.2015 nedostatky jeho žiadosti. Zároveň oznámil súdu, že podanie navrhovateľa, ktoré bolo odstúpené na vybavenie sekcii kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR, bolo podľa § 197 ods. 1 Trestného poriadku odmietnuté.

Súčasne sa vyjadril k návrhu navrhovateľa a uviedol, že k predmetnej veci si vyžiadal stanovisko Krajského riaditeľstva PZ Bratislava, z ktorého vyplynulo, že príslušníci PZ neboli usporiadateľmi zhromaždenia, preto ani neriadili smer pochodu, len zabezpečovali trasu presunu jeho účastníkov tak, aby nedošlo k ich ohrozeniu a zároveň regulovali dopravu za účelom zabezpečenia jej plynulosti. Tvrdenie navrhovateľa, že policajti navigovali dav, ktorému následne cestu prehradili nie je pravdivé, práve naopak policajné hliadky po tom, čo zaregistrovali, že časť zhromaždených účastníkov sa po ukončení zhromaždenia na Námestí SNP pokojne nerozišla, ale dav cca 300 osôb pokračoval po komunikácii z Námestia SNP, cez Hodžovo námestie na Palisády, vykonali opatrenia, aby nedošlo k ohrozeniu života a zdravia osôb nachádzajúcich sa v dave.

K zastaveniu davu policajným kordónom na rohu Streleckej ulice a ulice Palisády je potrebné uviesť, že pani Y. Q. oznámila dňa 28.02.2012 mestskej časti Bratislava - Staré Mesto konanie zhromaždenia za účelom „Protest Gorila“, ktoré sa malo uskutočniť dňa 09.03.2012 v čase od 16:00 do 19:00 hod. na Námestí slobody v Bratislave, pričom zvoľavateľ predpokladal 30 000 účastníkov zhromaždenia a deklaroval počet usporiadateľov 500. Toto svoje oznámenie dňa 09.03.2012 doplnila s tým, že začiatok zhromaždenia bude dňa 09.03.2012 od 14:00 hod na Námestí slobody a v čase od 17:30 hod. bude vykonaný pochod po trase z Námestia slobody cez Mýtnu ulicu, Račianske Mýto, Šancovú ulicu, Trnavské Mýto, Krížnu ulicu, Karadžičovu ulicu, Dostojevského rad, Šafárikovo nám, Štúrovu ul. na Námestie SNP, kde bude zhromaždenie ukončené cca o 19:00 hod.. Už počas pochodu boli zaznamenané viaceré protiprávne konania jednotlivcov z účastníkov zhromaždenia, ktorí nerešpektovali pokyny príslušníkov PZ, dané na zaistenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a úmyselne blokovali premávku na pozemnej komunikácii. Po presunutí sa účastníkov zhromaždenia na Námestie SNP väčšia časť zúčastnených osôb na zhromaždení a pochode sa pokojne rozišla, avšak časť účastníkov, ktorá nerešpektovala povinnosti taxatívne vymedzené v ustanovení § 7 ods. 2 zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovaní práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 84/1990 Zb.“) sa po ukončení zhromaždenia pokojne nerozišla a pokračovala k budove Národnej rady SR (ďalej len „NRSR“), na Námestie Alexandra Dubčeka č. 1. Z dôvodu porušenia povinností stanovených vo vyššie uvedenom ustanovení zákona č. 84/1990 Zb., predchádzajúcim skúsenostiam pri zhromaždeniach v súvislosti s tzv. „Protestom Gorila“ zo dňa 27.01., 03.02., 10.02., 24.02. a 02.03.2012 a aktuálnym signálom získavaných z davu, bolo z dôvodu udržania verejného poriadku využité oprávnenie § 27 písm. a/ zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 171/1993 Z.z.“) a osobám v dave bolo prikázané nevstupovať do priestoru pri budove NR SR.

Vo veci použitia donucovacieho prostriedku - slzotvorných prostriedkov Krajské riaditeľstvo PZ Bratislava uviedlo, že počas držania pozície policajného kordónu na úrovni Streleckej ulice dochádzalo zo strany účastníkov davu k priebežným útokom smerom na policajtov PZ, a to tým, že do nich hádzali rôzne predmety (vajička, banány, fľaše, kamene, dlažbové kocky a rôzne iné predmety), pričom na policajtov pľuli a nadávali im, polievali ich rôznymi tekutinami (vodou, alkoholom a podobne.) Neustále dochádzalo i k pokusom priameho napadnutia jednotlivých príslušníkov PZ s cieľom preraziť policajný

kordón a presunúť sa priamo k budove NR SR. Za účelom zamedzenia ich protiprávneho konania boli osoby v dave opakovane vyzývané, aby v zmysle § 27 písm. a/ zákona č. 171/1993 Z.z. opustili priestor pre policajným kordónom a pokojne sa rozišli, no dav na výzvy nereagoval, a to ani po opakovanom poučení, že po neuposlúchnutí výzvy zo strany PZ budú proti nim použité donucovacie prostriedky. Prvotné výzvy boli dávané účastníkom davu príslušníkmi policajného kordónu. Vzhľadom k intenzite verbálneho prejavu davu a z dôvodu minimalizácie možného poškodenia služobného motorového vozidla, bolo na miesto za policajný kordón privolané opancierované služobné nákladné vozidlo s výstražným hlasovým zariadením, prostredníctvom ktorého boli dávané výzvy smerom k davu. Samotní účastníci davu sa začali okamžite po začiatku výziev verbálne prejavovať, a to tak, aby svojím krikom čo najviac prehlušili počuteľnosť výziev. Osoby v dave postupne zvyšovali svoju agresívnu aktivitu smerom k policajnému kordónu, pričom príslušníci PZ v ňom začlenení boli neustále napádaní. V strednej časti kordónu, kde podľa prejavu boli najagresívnejší účastníci prevažne pod vplyvom alkoholu, došlo k priamemu napadnutiu a snahe preraziť policajný kordón davom, pričom časť policajného kordónu bola davom zatlačená dozadu a došlo k čiastočnému roztvoreniu policajného kordónu a hrozilo vniknutie osôb do otvoreného priestoru smerom k budove NRSR. Po rozhodnutí a následnom použití prostriedkov na prekonanie odporu a odvrátenie útoku - slzotvorných prostriedkov, osoby v dave ustúpili dozadu smerom od kordónu a upustili od ďalšej snahy preniknúť cez kordón. Tvrdenia navrhovateľa, že nevidel nikoho, kto by útočil na príslušníkov PZ, sú iba jeho subjektívnym vnímaním predmetnej veci, ktorá bola priestorovo obmedzená, nakoľko sa sám nachádzal v dave.

K vykonaniu služobného zákroku Krajské riaditeľstvo PZ Bratislava uvádza, že po prvotnom zákroku, kedy sa osoby v dave po krátkom čase upokojili, začali niektorí jednotlivci opätovne hádzať rôzne predmety smerom na policajný kordón a policajtov pohotovostného policajného útvaru odbor poriadkov polície Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave (ďalej len „PPÚ“). Osoby v dave boli opätovne vyzvané, aby upustili od protiprávneho konania s výstrahou, že budú použité donucovacie prostriedky, pričom tieto osoby v dave opätovne výzvu nerešpektovali a pokračovali v protiprávnom konaní. Za účelom obnovenia verejného poriadku bol preto vykonaný služobný zákrok policajtov PPÚ pod jednotným velením PPÚ, ktorý rozhodol o použití donucovacích prostriedkov policajmi PPÚ podľa § 50 ods. 1 písm. a/, b/, k/ a o/ zákona č. 171/1993 Z.z., a to chmatov, úderov a kopov sebaobrany, prostriedkov na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, zásahovej výbušky a špeciálneho streliva. Bolo použitých spolu 6 ks zásahových výbušiek, 3 hromadné strely zo špeciálneho vrhacieho prostriedku Flash ball a 1 jednotná strela zo špeciálneho vrhacieho prostriedku Flash Ball. Zásahová výbuška bola použitá v zmysle § 58 zákona č. 171/1993 Z.z.. Špeciálne strelivo bolo použité podľa § 61 ods. 1 písm. a/ ods. 2, ods. 3 písm. c/ a § 62 ods. 1 písm. b/ zákona č. 171/1993 Z.z.. Pri služobnom zákroku bolo celkom zadržaných 18 osôb. Následne boli vykonané príslušné úkony v súvislosti s predvedením a eskortovaním zadržaných osôb.

Uvedené použitie donucovacích prostriedkov bolo príslušnými nadriadenými vyhodnotené ako oprávnené. Pri služobných zákrokoch došlo k zraneniu jednej civilnej osoby (drobné poranenie tvárovej časti hlavy), ku ktorej bola privolaná rýchla zdravotná pomoc a po ošetrení na mieste bola následne prevezená do Nemocnice s poliklinikou Mickiewiczova na ďalšie vyšetrenie. Po použití donucovacích prostriedkov boli účastníci zhromaždenia vytlačení na ul. Palisády a došlo k obnoveniu verejného poriadku. Uvedený služobný zákrok bol preverovaný aj úradom inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR, pričom zo získaných informácií ako aj z podkladov zabezpečených v rámci operatívneho preverovania neboli zistené skutočnosti odôvodňujúce začatie trestného stíhania.

Krajské riaditeľstvo PZ Bratislava tiež uviedlo, že pred samotným ohláseným zhromaždením sa hlavne na sociálnej sieti Facebook objavilo viacero výziev smerujúcich k prejavu násilia a hrubej neslušnosti počas pochodu, ktorý mal smerovať k centrálam politických strán, vládnych inštitúcií, verejnoprávnych a súkromných médií, ako aj budovám súkromných spoločností. Vzhľadom na viaceré negatívne skúsenosti, ktoré sa vyskytli počas, resp. po ukončení predchádzajúcich zhromaždení tzv. „Protestov Gorila“, Krajské riaditeľstvo PZ Bratislava zastáva názor, že prijalo adekvátne bezpečnostné opatrenia na zabezpečenie úloh PZ pri ochrane verejného poriadku, života a zdravia občanov, majetku, zamedzenia

páchania trestnej činnosti, bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Uvedené možno preukázať priestupkovým spisom Okresného riaditeľstva PZ Bratislava I č.p. ORP-P-101/BA1-OPP3-2012 zo dňa 16.03.2012

Na záver uviedol, že navrhovateľ bol uznaný vinným rozkazom o uložení sankcie za priestupok proti verejnému poriadku podľa § 47 ods. 1 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov zo dňa 24.05.2012 č. ObU-BA-OWS3-2012/08311, ktorý sa stal právoplatným a ktorého skutkovú podstatu v zmysle predmetného rozkazu naplnil tým, že dňa 09.03.2012 v čase okolo 20:45 hod. počas konania protestného zhromaždenia označeného políciou ako „GORILA VI“ v Bratislave ul. Palisády v blízkosti NR SR neuposlúchol výzvu príslušníka PZ, aby opustil určitý priestor, ktorý bol uzatvorený v zmysle § 27 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z.z.. Na základe podnetu navrhovateľa bol predmetný rozkaz o uložení sankcie za priestupok preskúmaný aj Okresnou prokuratúrou Bratislava I, ktorá nezistila porušenie právnych predpisov.

Odporca v prvom rade navrhuje, aby súd vzhľadom na existujúci skutkový stav veci zvážil, či v súčasnosti existujú dôvody na ďalšie konanie, a ak tieto dôvody odpadli, aby vydal uznesenie o zastavení konania s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Odporca poukázal predovšetkým na skutočnosť, že dôvody na ďalšie konanie nie sú dané už len tým, že navrhovateľom opisovaný zásah a ani jeho dôsledky netrvajú a ani nehrozí ich opakovanie, pričom od samotného zásahu uplynuli už viac ako tri roky. Navyše žalobca bol uznaný vinným zo spáchania priestupku, tak ako bolo vyššie uvedené.

Ak by k zastaveniu konania nedošlo, odporca má za to, že v zmysle § 250v ods. 3 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku návrh nie je prípustný, lebo navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, a domáha sa len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný, a nedomáha sa ochrany voči takémuto zásahu.

Navrhovateľ tiež nijakým spôsobom nepreukázal a ani netvrdil, že zásah alebo jeho dôsledky trvajú, alebo hrozí ich opakovanie; nepreukázal ani, že by zásah, na ktorý poukazuje, vyvolal u neho nejaké nepriaznivé dôsledky alebo že by bol v dôsledku zásahu polície ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Takisto možno rozporovať, či bol zásah namierený priamo voči navrhovateľovi alebo bol proti nemu priamo vykonaný.

Napokon návrh bol podaný až po uplynutí prekluzívnych lehôt v zmysle § 250v ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, a to aj po uplynutí subjektívnej 30-dňovej lehoty, ako aj objektívnej jednoročnej lehoty.

K požiadavke na náhradu nemajetkovej ujmy odporca uviedol, že v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy konajúci súd nerozhoduje o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko táto možnosť nie je daná Občianskym súdnym poriadkom. Na uplatnenie takéhoto nároku slúži žaloba na plnenie, ktorú sú príslušné prejednávať v prvom stupni okresné sudy. V predmetnom konaní sa jedná o konanie na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, preto považuje návrh aj v tejto časti za nedôvodný. Napokon uvádza, že u navrhovateľa nie sú splnené ani tri základné zákonné predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy, a to protiprávne konanie, nemajetková ujma a príčinná súvislosť.

V zmysle uvedeného považuje návrh navrhovateľa za neprípustný aj nedôvodný a navrhuje ho v celom rozsahu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný na konanie o návrhu navrhovateľa pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v a nasl. OSP, podľa § 250v ods. 8 v spojení s § 250g ods. 1 OSP prejednal vec a jednomyseľne dospel k záveru, že navrhovateľom podaný návrh je potrebné v zmysle § 250v ods. 4 OSP zamietnuť.

Podľa § 250v ods. 1 OSP, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 3 OSP, návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 250v ods. 4 OSP, súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Základnou úlohou súdu aplikujúceho ustanovenie § 250v ods. 1 OSP, ktorý koná v správnom súdnictve o návrhu smerujúcom proti tvrdenému zásahu orgánu verejnej správy je preveriť, či sa navrhovateľ skutočne prostredníctvom svojho návrhu domáha súdnej ochrany proti nezákonnej aktivite verejnej správy (materiálna stránka verejnej správy) a či navrhovateľom označená verejná správa skutočne takúto aktivitu vykonala (formálna stránka verejnej správy). Uvedené je dôležité z toho hľadiska, že Občiansky súdny poriadok obsahuje viacero rôznych prostriedkov súdnej nápravy pochybení alebo nedostatkov verejnej správy, pričom výber konkrétneho prostriedku je ponechaný celkom na dispozičnej vôli účastníka. Súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k zvolenému prostriedku súdnej nápravy účastníkom zaujať žiadne iné hodnotiace stanovisko ako iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne, pričom ho nesmie v konaní upozorňovať na prípadnú nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej ochrany, resp. mu radiť iný konkrétny prostriedok.

Zmyslom tejto právnej úpravy je posilnenie ochrany fyzických a právnických osôb pred takými zásahmi, ktoré nie sú založené na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočívajú vo faktickej činnosti proti nej a vyžadujúci súdnu pomoc vo forme nápravy tohto pre navrhovateľa spoločensky neúnosného stavu. Citované ustanovenie § 250v ods. 3 OSP upravuje podmienky prípustnosti návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Ide o kumulatívne stanovené podmienky prípustnosti návrhu, ktorými je vyčerpanie dostupných opravných prostriedkov podaných s cieľom nápravy dôsledkov nezákonného zásahu, skutočnosť, že sa navrhovateľ nedomáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný a tiež podanie návrhu v určenej subjektívnej a objektívnej lehote. Za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra Najvyššieho súdu SR v súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. (predtým zákona č. 152/1998 Z.z.).

Najvyšší súd predovšetkým skúma splnenie podmienok prípustnosti návrhu vyplývajúcich z citovaného ustanovenia § 250v ods. 3 OSP. Navrhovateľ sa domáha ochrany proti zásahu príslušníkov policajného zboru, ku ktorému malo dôjsť dňa 09.03.2012, resp. 10.03.2012 nadránom, a keďže sa nejedná o pokračujúci zásah, jeho návrh, podaný dňa 09.03.2015 bol podaný po uplynutí zákonnej subjektívnej aj objektívnej lehoty, čo je dôvodom na zamietnutie návrhu podľa § 250v ods. 3 OSP z dôvodu jeho neprípustnosti.

Ďalšou zo zákonných podmienok prípustnosti návrhu je predchádzajúce vyčerpanie prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Zákonná povinnosť využiť pred podaním návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon, ako predpoklad jeho prípustnosti nie je samoučelná, pretože ochrana práv a právom chránených záujmov nezákonným zásahom dotknutej osoby súdom má vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy

subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k náprave tvrdených porušených práv nedošlo. Zákon v ustanovení § 250v Občianskeho súdneho poriadku nekonkretizuje pojem „prostriedok“. Judikatura Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach (ďalej len „zákon č. 9/2010“ Z.z.). V zmysle rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky: „... nezastupiteľná úloha sťažnosti spočíva najmä v tom, že nielen navrhovateľ, ale aj samotný orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním dozvedieť o existencii situácie, ktorú navrhovateľ podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia klasifikuje ako nezákonný zásah, a to preto, aby bol nielen informovaný o dôvodoch, ktoré vedú navrhovateľa k hodnoteniu tejto situácie ako nezákonného zásahu, ale najmä aby sa mohol k týmto dôvodom nielen vyjadriť, ale pokiaľ sa s nimi stotožní, mohol aj tento nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci rýchlo a účinne odstrániť. V danom prípade súdna pomoc poskytovaná v zmysle či 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR, ako aj podľa § 250v ods. 1 OSP má subsidiárny charakter a je možné sa jej domáhať iba v prípade aktívneho vyčerpania opravných prostriedkov. ...“ Nebolo sporné, že navrhovateľ sťažnosť v zmysle zákona č. 9/2010 Z.z. nepodal, a teda nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré sú mu umožnené osobitným predpisom, čo tiež spôsobuje neprípustnosť jeho návrhu. Ďalším dôvodom jeho neprípustnosti je skutočnosť, že navrhovateľ sa domáha v podstate len určenia, že zásah bol nezákonný.

Súd považuje za dôvodnú aj námietku odporcu, že v tomto prípade nebola splnená ani ďalšia z podmienok konania, ktorou je skutočnosť, že zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie, preto vyhodnotil uplatnený návrh aj ako nedôvodný; navyše ani uplatnený petít nezodpovedá zákonným kritériám. V zmysle platnej právnej úpravy pokiaľ súd návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom vyhovie, uloží orgánu verejnej správy povinnosť spočívajúcu v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. To priamo vylučuje možnosť uložiť v takomto konaní odporcovi povinnosť na náhradu nemajetkovej ujmy, ako to požadoval navrhovateľ.

Vzhľadom na uvedené preto najvyšší súd dospel k záveru, že uplatnený návrh je potrebné podľa § 250v ods. 4 OSP zamietnuť jednak ako neprípustný z dôvodu nedodržania zákonnej lehoty a tiež z dôvodu nevyčerpania prostriedkov nápravy ako zákonnej podmienky prípustnosti takéhoto návrhu, ale tiež ako nedôvodný, nespĺňajúci zákonné podmienky novej ochrany.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 250v ods. 5 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľ v konaní nebol neúspešný a odporcovi nevznikol zákonný nárok na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.